

Klokkene ringer for Solhaug

Løkkegården Solhaug i Larvik har en vakker hagefasade. Alle uthusfunksjonene som hørte til en løkkegård er bevart her, slik som dueslaget på bildet over. Foto: Ragnar Kristensen.

Norsk kulturminnevern lever et uforutsigbart og farlig liv. En knapp stemmeovervekt i et lite, fylkespolitisk utvalg kan bety være eller ikke være for viktige nasjonale kulturminner.

2011 bidro en rask aksjon fra frivillige krefter til å redde det unike og uvanlig intakte løkkegårdsanlegget Solhaug fra 1878. Med Riksantikvaren som pådriver traff Vestfold fylkeskommune et hastvedtak om midlertidig fredning av gården på Nanset i Larvik.

Nylig ble fredningsforslaget for Solhaug lagt frem for fylkespolitikerne, men flertallet av Høyre og FRP er mer opptatt av den private selvråderetten enn av vern. De stoppet prosessen og blokkerte offentlig høring.

GRAVEMASKINER

16. september 2011 sto gravemaskinene for døren etter at flertallet i kommunens planutvalg ga den nye eieren grønt lys for riving og sørget for at klagemulighetene ble blokkert. Ønsket om å bygge boligblokker veide tyngre enn behovet for å bevare.

Fylkeskommunens vedtak om midlertidig fredning kom i grevens tid. Gravemaskinene måtte snu, men samtidig resulterte fylkestingsvalget samme høst i et nytt flertall av Høyre og Fremskrittspartiet. Hensynet til privat råderett ble heretter styrende.

VIL RIVE

Kåre Pettersen (V) er nå leder av Hovedutvalget i fylket, men føler seg maktesløs da flertallet fra H og FRP nærmest konsekvent stemmer nei til vern når private interesser føler seg hemmet.

-Vi opplever hele tiden at disse to partiene går mot enhver type vern enten det dreier seg om dyrkbar jord, natur eller kulturminner, sa Pettersen oppgitt før hovedutvalgsmøtet.

-Det ser ut til at H og FRP nekter å ta inn over seg det nasjonale ansvaret fylkeskommunen har påtatt seg, beklaget han.

Hovedutvalget vedtok at Solhaug burde rives. Ville gravemaskinene kjøre inn før Riksantikvaren rakk å ta saken? Spenningen var til å ta og føle på. Kommunens ordfører og varaordfører reagerte med harme på at forslaget ble unndratt lokal høring.

Fortidsminneforeningen varslet Riksantikvaren om at fylkesrådmannen ville oppheve den midlertidige fredningen. I siste liten ble fylkeskommunen konfrontert med lovpålagt ansvar for samarbeid med Riksantikvaren. Fylkeskommunens avfredning ble stoppet i ellefte time. Riksantikvaren overtok saken.

NASJONALT DILEMMA

Saken illustrerer kulturminnevernets dilemma når fylkespolitikere og fylkesadministrasjon ikke vil ta til følge det nasjonale ansvaret de frivillig påtok seg i 1990.

Heldigvis kan Riksantikvaren gripe inn på egenhånd – når Riksantikvaren vil. Fredningsforslaget skal likevel ut på høring og om et års tid faller Riksantikvarens dom.

Bare lykkelige omstendigheter førte denne gangen til fortsatt fredningsprosess. Med skiftende politiske flertall og varierende anerkjennelse av lovverk og plikter i fylkeskommunene lever selv de viktigste kulturminner et farlig liv. Saken er ikke avgjort.

Klokkene ringer fortsatt for Solhaug!

Ragnar Kristensen er selvstendig næringsdrivende bygningsvernkonsulent.